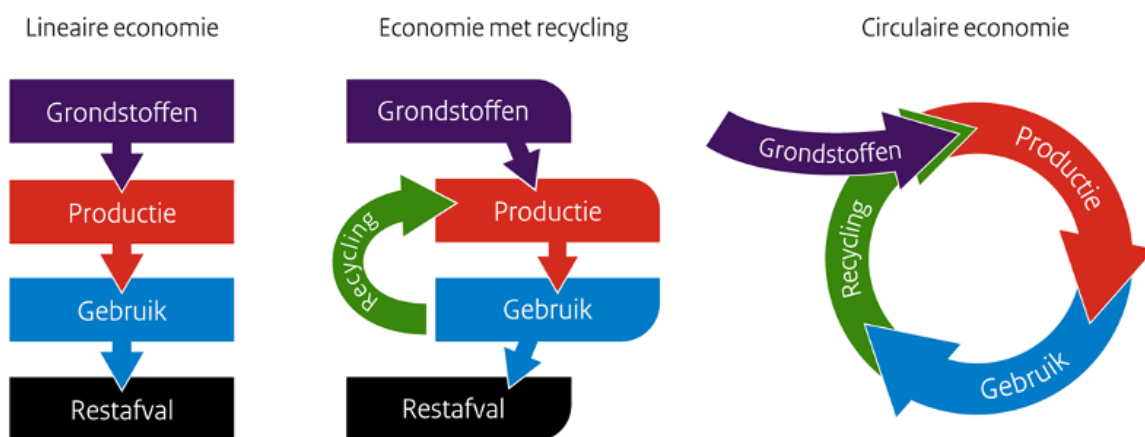

Transitie naar circulaire economie bij huishoudelijk afvalbeheer

Kaders visie Afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel

Mill, maart 2021

1. HUIDIGE AMBITIE 2030

De huidige ambitie is om samen te werken aan 100% afvalscheiding in 2030. Hierbij wordt vooral de hoeveelheid restafval (0 kilogram per inwoner) ingezameld via blauwe tariefzakken of als grof restafval op milieustraten als maatstaf gehanteerd.

Binnen het Land van Cuijk en Boekel hebben we de afgelopen jaren steeds minder restafval. Als regio behoren we landelijk gezien tot de absolute top, zo blijkt ook uit de benchmark huishoudelijk afval (peiljaar 2019).

De afgelopen jaren is door de vernieuwde afvalinzameling en het goede scheidingsgedrag van de inwoners van het Land van Cuijk en Boekel al een heel mooie stap gezet.

Het vergt steeds meer inspanning om die laatste kilo's restafval om te zetten in grondstoffen (80-20 regel en wet van de remmende voorsprong).

Daarbij komt dat de gescheiden inzameling maar één onderdeel van de hele keten (van productie tot hergebruik in nieuwe producten) is. We zijn dus afhankelijk van alle actoren binnen deze keten om deze ambitie te realiseren. Gezien het huidige tempo waarmee de hele keten toewerkt naar een circulaire economie wordt de doelstelling 2030 niet haalbaar geacht. Daarom is het nodig om de huidige doelstelling opnieuw tegen het licht te houden.

De huidige ambitie is niet realistisch en concreet, omdat:

- in de huidige economie nog steeds producten worden gemaakt die niet hergebruikt of gerecycled kunnen worden;
- door externe factoren (o.a. de gevolgen van COVID-19: mondkapjes en vaker vanuit thuis werken) de samenstelling van het restafval wijzigt en de hoeveelheid toeneemt;
- in de verweringsketen uitval (sorteerresidu) van grondstoffen plaatsvindt. Dit wordt doorgaans niet toegerekend aan het restafval.

2. VAN LINEAIR NAAR CIRCULAIR

Alles dat wij mensen doen, draait op wat de aarde ons geeft. We gebruiken haar grondstoffen voor voedsel, drinkwater en onderdak, voor kleding en elektrische apparaten. Helaas heeft de capaciteit van onze aardbol grenzen, terwijl het aantal mensen sterk blijft groeien. In 2050 zijn we naar verwachting met ruim negen miljard bewoners. De vraag naar grondstoffen neemt toe, terwijl de beschikbare hoeveelheid afneemt. Grondstoffen worden schaarser.

Om ervoor te zorgen dat er in 2050 genoeg te eten is en er voor iedereen noodzakelijke goederen zoals kleding en apparaten zijn, moet onze economie circulair worden. In een circulaire economie bestaat geen afval meer. Dat komt doordat producten efficiënter worden ontworpen en producten en materialen zoveel mogelijk worden hergebruikt.

In deze circulaire economie verdwijnt het afval zoals we dat nu kennen. Bij de huidige manier van produceren raken grondstoffen langzaam op en worden deze op den duur steeds schaarser en daarmee steeds duurder. Het winnen van primaire grondstoffen leidt tot aantasting van de natuur en het landschap. Daarnaast leidt het verbranden en storten van afval tot steeds meer milieuverontreiniging en hoge kosten door de gevolgen van die milieuproblemen (klimaatverandering).

Afval is dé nieuwe grondstof. Het doel is dat we vrijwel alles wat we gebruiken opnieuw als grondstoffen inzetten. In een circulaire economie stappen we dus af van de lijn 'produceren, consumeren en daarna weggooien'. De cirkel wordt rond gemaakt.

Hergebruik en recycling is niet alleen een oplossing voor de grondstoffenschaarste, het zorgt ook voor een forse reductie van het broeikasgas CO₂. Zo sparen we behalve onze grondstoffen ook het milieu en dragen we bij aan andere grote uitdagingen van deze tijd, zoals klimaatverandering. Daarnaast leidt de circulaire economie tot nieuwe economische kansen. Innovatie in de gehele keten is nodig om producten slim te ontwerpen, zodat deze aan het einde van de levensduur uit elkaar te halen en opnieuw te gebruiken zijn. Daar waar mogelijk wordt dit zoveel als mogelijk regionaal uitgevoerd, omdat dit CO₂ bespaart op transport, dit werkgelegenheid biedt en waardoor waardevolle grondstoffen in de regio behouden blijven.

3. WENSBEELD TRANSITIE CIRCULAIRE AFVALINZAMELING LAND VAN CUIJK EN BOEKEL

Gezien de noodzaak staat circulariteit centraal in het afval- en grondstoffenbeleid van de GR Afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel.

Het lineaire economiemodel waarin waardevolle grondstoffen worden uitgeput heeft geen toekomst. We werken stapje voor stapje aan een circulaire economie waarin we producten, materialen en grondstoffen zo lang mogelijk in de keten houden, op een duurzame manier materiaalketens sluiten en waarde creëren uit afvalstromen.

Onze invloedssfeer beperkt zich hierbij tot:

- gedragsoptimalisatie:
 - bij de consument op het moment van aanschaf van producten;
 - bij de inwoner op het moment van het gebruik en het moment van afdanken;
- optimalisatie bij de inzameling, het hergebruik en recyclen.

Van afval naar grondstof: samen halen we alles eruit.

De circulaire economie is geen doel op zich. Het is onderdeel van een duurzame samenleving die gericht is op het verminderen van de milieudruk. We willen daarbij af van de wegwerpeconomie en wensen een circulaire samenleving waarin het sluiten van kringlopen de normaalste zaak van de wereld is.

Concreet betekent dit dat kringlopen zoveel als mogelijk gesloten dienen te worden (zo minimaal mogelijke uitval van grondstoffen). Hiervoor is het nodig dat:

- grondstoffen zoveel als mogelijk gescheiden worden;
- de gescheiden grondstoffen van een goede kwaliteit zijn;
- grondstoffen en producten zo lang mogelijk in de keten worden gehouden.

Daarbij is het verminderen van restafval een vertaling van het streven naar maximaal hergebruik van reststromen.

3.1 Kaders in de transitie naar een circulaire economie:

Afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel hanteert de volgende kaders op weg naar de circulaire economie:

- 1) **Preventie** is binnen het landelijk beleid het hoogste doel, maar ook het meest moeilijke te behalen. Voorkomen van afval is nog belangrijker dan hergebruik of recycling. Afval dat niet ontstaat hoeft namelijk niet ingezameld, getransporteerd en verwerkt te worden. De komende jaren worden activiteiten ontplooid die tot bewuster aankoop-, gebruik- en afdankgedrag van consumenten en inwoners leiden. Een belangrijk onderdeel hierin is het voorkomen van voedselverspilling.
- 2) We zetten in op (daar waar mogelijk lokaal) **hergebruik**. Dit doen we door **kringloop** te faciliteren en een groter platform te geven. Hiernaast worden er mogelijkheden in de inzamelstructuur gecreëerd om makkelijk spullen voor hergebruik aan te bieden.
- 3) Het streven is om **zo veel mogelijk grondstoffen met een zo hoog mogelijke kwaliteit** zo lang mogelijk in de (lokale) kringloopketen te houden. Dit resulteert er automatisch in dat we zo min mogelijk restafval overhouden dat verbrand moet worden.
- 4) We **faciliteren** inwoners maximaal om de grondstoffen uit afval te behouden en in de (daar waar mogelijk lokale) grondstoffenkringloop te brengen. Afvalinzameling Land van Cuijk en

Boekel zorgt er als regisseur van materialen en grondstoffen voor dat de ketens worden gesloten. De huidige situatie, de mogelijkheden en de snelheid van het transitie pad verschilt hierbij per grondstofstroom. Daarom moet per grondstof het juiste transitie pad bepaald worden en trachten we dit naar het hoogst haalbare niveau te krijgen. Als hiërarchie hanteren we hiervoor op termijn de R-ladder (zie bijlage 1).

- 5) We vergroten de **bewustwording** bij inwoners ten aanzien van nut en noodzaak van afvalscheiding binnen de transitie naar een circulair afvalbeheer, bijvoorbeeld door regelmatig informatie te delen over prestaties en verwerkings- en toepassingsmogelijkheden.
- 6) Het huidige systeem voor **grondstoffen scheiden aan de bron** (bij huishoudens) is het uitgangspunt. Dit kan zowel via een haal- als een brengsysteem. Machinale nascheiding van restafval is geen goede techniek voor alle grondstoffen. Nagescheiden papier, textiel, GFT en glas zijn bijvoorbeeld onbruikbaar. Daarbij maakt het inwoners ook minder bewust van consumentengedrag en het nut van afvalpreventie door hen zelf. Tevens kan niet gericht gestuurd worden door het toepassen van (financiële) prikkels. Het principe van “de vervuiler betaalt” voor fijn en grof restafval, dakleer en C-hout wordt niet losgelaten.

Op dit moment is alleen machinale nascheiding van PMD uit restafval technisch realistisch. Echter, voor Afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel heeft machinale nascheiding op dit moment geen meerwaarde ten opzichte van de huidige bronscheiding gezien de ingezamelde volumes.

We blijven de toekomstige ontwikkelingen op het gebied van nascheiding nauwlettend volgen.

- 7) We gaan, om meer recycling te stimuleren, **sturen op “grondstoffen”** en niet (meer) op afval. Uiteindelijk moeten we steeds “slimmer” gaan inzamelen, zodat grondstoffen behouden blijven voor hergebruik en recycling. De centrale vraag is hoe de inzameling van grondstoffen zo georganiseerd kan worden dat deze effectief is voor zowel de inwoners als de inzamelaars, kostenefficiënt is en het gewenste milieurendement oplevert. De focus ligt hierbij op een optimaal service- en voorzieningenniveau om herbruikbare en recyclebare grondstoffen in te zamelen.
- 8) Afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel ziet erop toe dat de verschillende afval- en grondstoffen vervolgens **verwerkt** worden. Hiervoor worden de landelijke minimum verwerkingsstandaarden van het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP) gehanteerd en wordt nagegaan of meer innovatieve, hoogwaardigere verwerkingstechnieken haalbaar zijn.

Bijlage 1 R-ladder

De R-ladder (voorkeursprincipes binnen de circulaire economie) is gebaseerd op de Ladder van Lansink.

Het is een voorkeursvolgorde waarbij eerst wordt gekeken in hoeverre producten kunnen worden ingezet voor hoogwaardige producten. De restproducten die niet voor hoogwaardige toepassingen kunnen worden gebruikt, kunnen dan worden ingezet voor laagwaardige toepassingen zoals biobrandstof.

Product slimmer gebruiken en maken	R0 Refuse	Product overbodig maken door van z'n functie af te zien, of die met een radicaal ander product te leveren
	R1 Rethink	Productgebruik intensiveren (bijvoorbeeld door producten te delen, of multifunctionele producten)
	R2 Reduce	Product efficiënter fabriceren door minder grondstoffen en materialen in het product, of in het gebruik ervan
Levensduur verlengen van product en onderdelen	R3 Re-use	Hergebruik van afgedankt, nog goed product in dezelfde functie door een andere gebruiker
	R4 Repair	Reparatie en onderhoud van kapot product voor gebruik in zijn oude functie
	R5 Refurbish	Opknappen of moderniseren van oud product
	R6 Remanufacture	Onderdelen van afgedankt product gebruiken in nieuw product met dezelfde functie
	R7 Repurpose	Afgedankt product of onderdelen daarvan gebruiken in nieuw product met andere functie
Nuttig toepassen van materialen	R8 Recycle	Materialen verwerken tot dezelfde (hoogwaardige) of mindere (laagwaardige) kwaliteit
	R9 Recover	Verbranden van materialen met energierecuperatie

Bron: RLI 2015; bewerking PBL

